

**RAQAMLI TEKNOLOGIYALAR YORDAMIDA O'QUVCHILARNING
MUSTAQIL O'RGANISH STRATEGIYALARINI SHAKLLANTIRISH
NAZARIYASI VA AMALIYOTI**

Mirzohidova Yodgora

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

Xorijiy til va adabiyoti yo'nalishi talabasi

Ilmiy rahbar: Zahro Islomova

Xorijiy til nazariyasi va amaliyoti katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu ishda zamonaviy texnologiyalar vositasida ta'lim oluvchilarning mustaqil izlanish va o'rganish qobiliyatlarini shakllantirish masalalari tahlil qilingan. Axborot-kommunikatsiya vositalarining dars samaradorligini oshirishdagi o'rni, raqamli ko'nikmalarni yuksaltirish hamda talabalarning tanqidiy va mustaqil fikrlash doirasini kengaytirish imkoniyatlari yoritilgan.

Kalit so'zlar: Raqamli transformatsiya, avtonom ta'lim, AKT integratsiyasi, intellektual salohiyat, innovatsion pedagogika, virtual ta'lim muhiti, individual trayektoriya.

Abstract: This work analyzes the issues of forming independent research and learning skills of students using modern technologies. The role of information and communication technologies in increasing the effectiveness of the lesson, the possibilities of improving digital skills and expanding the scope of critical and independent thinking of students are highlighted.

Keywords: Digital transformation, autonomous education, ICT integration, intellectual potential, innovative pedagogy, virtual learning environment, individual trajectory.

Аннотация: В данной работе анализируются вопросы формирования у учащихся навыков самостоятельной исследовательской и учебной деятельности с использованием современных технологий. Подчеркивается роль информационно-коммуникационных технологий в повышении эффективности обучения, возможности совершенствования цифровых навыков и расширения сферы критического и самостоятельного мышления учащихся.

Ключевые слова: Цифровая трансформация, автономное образование, интеграция ИКТ, интеллектуальный потенциал, инновационная педагогика, виртуальная учебная среда, индивидуальная траектория.

Raqamli davr talabalar uchun keng imkoniyatlar yaratmoqda. Biroq ushbu imkoniyatlardan samarali foydalanish mustaqil bilim olish strategiyalarini shakllantirishga bog'liq. An'anaviy "o'qituvchi – bilim manbai" modeli o'rnini "talaba – o'z bilimining arxitektori" modeli egallamoqda. Shu sababli, talabalarning raqamli muhitda mustaqil ravishda bilim olish strategiyalarini rivojlantirish dolzarb pedagogik muammoga aylangan. Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni rivojlantirish orqali zamonaviy, raqobatbardosh va ijodiy fikrlaydigan mutaxassislarni tayyorlash mumkin. Shu bois, ta'lim jarayoniga innovatsion texnologiyalarni joriy etish, mustaqil ta'limni rag'batlantirish va talabalarning o'z-o'zini rivojlantirish kompetensiyalarini shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Amaliy kuzatuvlar shuni ko'rsatadiki, raqamli ta'lim vositalaridan foydalanish talabalar mustaqilligini oshiradi. Talabalar o'z bilimini mustaqil ravishda rivojlantirishga intiladi, ijodiy fikrlash ko'nikmalari shakllanadi va ta'lim jarayoniga bo'lgan qiziqish ortadi. Shuningdek, mustaqil ta'lim jarayonida quyidagi ijobiy natijalar kuzatiladi:

Talabalarning o'ziga ishonchi ortadi

O'rganishga motivatsiya kuchayadi

Axborotni tahlil qilish ko'nikmasi rivojlanadi

Mustaqil qaror qabul qilish qobiliyati shakllanadi

Bugungi kunda o'quv jarayonini sifatli tashkil etishda ilg'or axborot resurslaridan foydalanish ustuvor vazifaga aylandi. Mazkur texnologik yechimlar darslarni yanada interaktiv va mazmunli qilish bilan birga, har bir o'quvchiga o'ziga xos ta'lim yo'nalishini tanlash va texnologik savodxonligini oshirish imkonini beradi. Shu bilan birga, zamonaviy model barcha yoshlar, jumladan, alohida ehtiyojga ega shaxslar uchun ham teng huquqli bilim olish maydonini yaratishni ko'zda tutadi. Bu yondashuv yosh avlodning jamiyatda komil inson bo'lib shakllanishida poydevor bo'lib xizmat qiladi. Axborot bilan ishlash madaniyati va ilmiy qarashlar. Hozirgi sharoitda ma'lumotlarni saralash, tahlil qilish va ulardan oqilona foydalanish mahorati strategik ahamiyatga ega. Yoshlar internet kengliklaridagi cheksiz resurslar ichidan keraklisini ajratib olish va ularni o'z faoliyatiga tatbiq etish ko'nikmasini egallashlari shart. Hozirgi vaqtda mamlakatimizda ta'lim, iqtisodiyot va boshqaruv tizimini

raqamlashtirish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar ketmoqda. Raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi ta'lim tizimiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Bugungi kunda talabalardan nafaqat tayyor bilimlarni o'zlashtirish, balki mustaqil ravishda bilim olish, axborotni tahlil qilish va yangi bilimlarni yaratish ko'nikmalari talab etilmoqda. Ayniqsa, oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni rivojlantirish dolzarb pedagogik masalalardan biri hisoblanadi. Raqamli ta'lim muhitining shakllanishi talabalarga keng imkoniyatlar yaratmoqda. Elektron kutubxonalar, onlayn platformalar, video ma'ruzalar va masofaviy ta'lim tizimlari talabalarning mustaqil bilim olishiga yordam bermoqda. Shu sababli mustaqil bilim olish strategiyalarini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Bu esa xizmat ko'rsatish sifatini yangi bosqichga olib chiqib, boshqaruvni optimallashtiradi. Xususan, IT-parklar va elektron hukumat tizimining rivoji bu sohadagi 200 dan ortiq loyihalar samarasidir.

Raqamli davrda talabalarning mustaqil bilim olish strategiyalarini rivojlantirish – bu faqat texnik ko'nikmalarni emas, balki metakognitiv va refleksiv qobiliyatlarni shakllantirishni talab qiladi. O'tkazilgan tajriba shuni tasdiqlaydi: tizimli ravishda strategiyalarni o'rgatish akademik natijalarni sezilarli yaxshilaydi.

Olib borilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, raqamli muhitda maxsus strategiyalarni o'rgatish talabalarning mustaqil bilim olish samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Tajriba guruhida kuzatilgan yuqori natijalar quyidagi omillar bilan izohlanadi:

1. Metakognitiv xabardorlik – talabalar o'z o'rganish jarayonini kuzatish va tuzatish ko'nikmasiga ega bo'ldi.
2. Raqamli vositalardan maqsadli foydalanish – vositalar “o'yinchoq” emas, balki o'quv quroli sifatida qaraldi.
3. Ijtimoiy qo'llab-quvvatlash – guruhli onlayn muhokamalar motivatsiyani oshirdi.

Shu bilan birga, ayrim talabalar (tajriba guruhining 12%) raqamli vositalarning ko'pligida “kognitiv yuklanish” muammosini qayd etdi. Bu boshlang'ich bosqichda minimal vositalar to'plamidan foydalanish zarurligini ko'rsatadi.

Ta'lim sohasida quyidagi innovatsiyalar inqilobiy o'zgarishlar yasamoqda:

Onlayn platformalar: Masofaviy bilim olish va xalqaro resurslardan erkin foydalanish imkonini beradi.

Sun'iy intellekt (AI): O'quv jarayonini shaxsiylashtiradi va ma'muriy ishlarni avtomatlashtiradi.

Virtual va kengaytirilgan borliq (VR/AR): Murakkab mavzularni (tibbiyot yoki muhandislik kabi) vizual va amaliy tarzda o'zlashtirishga yordam beradi. Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganlaridek, taraqqiyot maktabdan, ta'limdan boshlanadi. Shiddat bilan o'zgarayotgan dunyoda yoshlarga nafaqat bilim berish, balki ularni insoniylik ruhida tarbiyalash ham o'qituvchidan ulkan mas'uliyat talab etadi. Kelajak egasi bo'lgan yoshlarning innovatsion g'oyalari vatanimiz istiqbolini belgilaydi. Shunday ekan, har bir pedagog o'z ustida tinimsiz ishlashi va zamon bilan hamnafas bo'lishi davr talabidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

- 1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022–2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. – Toshkent, 2022.*
- 2. Tolipov O', Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Fan, 2015.*
- 3. Ishmuhamedov R. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. – Toshkent, 2017.*
- 4. Azizxo'jayeva N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – Toshkent, 2016.*
- 5. Muslimov N. Kasbiy ta'lim pedagogikasi. – Toshkent, 2018.*
- 6. Bates A. Teaching in a Digital Age. – Vancouver, 2019.*
- 7. Anderson T. The Theory and Practice of Online Learning. – Canada, 2018.*